

tamen non esse derogatum, tum quia Concilium non addit clausulam derogatoriam, sed simpliciter præcipit, ut mandante Episcopo interdicta serventur, et publicentur a regularibus; tum etiam quia illud privilegium non videtur esse speciale regularibus, nec in illorum favorem, sed esse in honorem Virginis, et pro tota Hispania; quare potius ipsi Episcopi, si de tali privilegio eis satis constet, tenentur pro illis diebus interdictum suspendere.

44. *Alia ejusdem concessionis extensio rejicitur.* — Tandem addit Covarr., dict. § 5, num. 4, hanc exceptionem extendi ad diem, in qua contingit regem aliquem ingredi de novo civitatem aliquam, quæ interdicta sit. Quod solum probat ex Joanne Staphilo, lib. de Litteris gratiæ et justitiæ, fol. 157, col. 4, qui nullum jus ad hoc confirmandum adduxit, sed solum conjecturam, quod dignitati regiæ deferendum est, juxta c. Solitiæ, de Majorit. et obedientia. Sed hæc est congrua ratio, ut qui interdictum posuit, illud suspendat; non tamen ut possit ipso jure suspensum affirmari, cum nullo jure cautum sit; alioqui multo magis dicendum esset in die desponsationis regis, aut nativitatis principis, multoque magis in die mortis vel sepulturæ personæ regiæ suspendi interdictum, quia majoris momenti sunt hujusmodi occasiones, ut dignitati regiæ deferendum videatur; in his ergo, quæ ex jure pendent, parum valent congruentiæ, nisi prius jus ostendatur.

SECTIO II.

Quomodo sacrificium Missæ per alia interdicta prohibeatur.

1. *Tempore specialis interdicti localis licitum est sacrum facere ad renovandam Eucharistiam.* — Privilegium Episcopis concessum in cap. Quod nonnullis, de Privilegiis, arctatur ad interdictum generale. — Explicuimus latius hunc effectum in generali interdicto locali, quia de illo præcipue loquitur cap. Alma, quod ampliore explicatione indigebat: quæ vero dicta sunt, facile possunt ad alia interdicta applicari cum debita proportionem seu moderationem. Igitur in speciali interdicto loci, si in eo Eucharistia servatur, non prohibetur Missa privata, et cum debitis circumstantiis ad renovandam illam, quod semel in hebdomada licere declaravit cap. Permittimus, de Sent. excomm., et ad speciale

interdictum extenditur, ut cum Hostiensi notavit Navarr., cap. 27, num. 173, et merito, tum quia textus absolute loquitur, *Tempore interdicti*, tum etiam quia ratio concessionis id exigit. At vero reliqua omnia, quæ in cap. Alma, concessa sunt, et in superioribus sunt declarata, in hoc interdicto locum non habent, ut notavit Glos. ibid., verb. *Ecclesiis*, quam esse communiter receptam testatur Navarr., num. 173, et idem habet Covarr. referens plures auctores supra, § 4, num. 4. Ratio est, quia dict. cap. Alma, expresse loquitur de interdicto generali; et ideo extendi non debet ad speciale, tum quia in rigore et secundum commune jus est diversum interdictum, tum etiam quia ratio illa, et publica necessitas, quæ movit Pontificem ad id concedendum pro interdicto generali loci, non habet locum in speciali interdicto, ut per se constat. Atque ob eandem causam privilegium, quod Episcopis conceditur in cap. Quod nonnullis, de Privilegiis, ut possint tempore interdicti celebrare fere juxta formam cap. Alma mater, etiam non extenditur ad locum specialiter interdictum, quia textus ille expresse dicit: *Cum commune terræ interdictum fuerit*; loquitur ergo de interdicto generali; ergo extendendum non est privilegium ad interdictum speciale. Quo fit, ut jam nunc privilegium illud nihil operetur, quia per jus commune dicti cap. Alma, idem concessum est omnibus sacerdotibus; hoc autem speciale est in Episcopis, quod possunt in altari portatili celebrare, aut facere sibi celebrari in quolibet loco interdicto servatis dictis circumstantiis, conjungendo cum dict. c. Quod nonnullis, cap. ult. de Privileg., in 6. Atque ita etiam notavit Sylvest., *Interdictum*, § 3, quæst. 5, vers. 5, ubi refert simile privilegium datum esse fratribus Prædicatoribus et Minoribus; et idem habet Covarr., § 2, n. 7, citantque cap. In his, de Privileg. Sed ibi solum dicitur, eos posse cum altari portatili, ubicumque fuerint, celebrare sine præjudicio juris parochialis; de loco autem interdicto ibi nihil dicitur. Unde ex vi illius solius juris revera non possent celebrare in loco etiam generaliter interdicto in altari portatili, quia privilegium generaliter prolatum intelligendum est de loco habili; conjungendo tamen cum illo privilegio alia circa interdictum generale, vel saltem concessionem c. Alma, poterunt uti illo privilegio in loco generaliter interdicto, non vero in specialiter interdicto, ut iidem auctores merito docent, quia nec jus

commune, nec aliud speciale privilegium de illo loquitur.

De prohibitione Missæ per interdictum personale.

2. *Conclusio.* — De personali autem interdicto certum est, ex vi illius, personis omnibus, tam generatim quam specialiter interdictis, prohibitum esse, tam celebrare quam ministrare, vel assistere Missæ sacrificio in quocumque loco sive interdicto, sive non interdicto, juxta cap. Si civitas, et cap. Si sententia, de Sent. excomm., in 6, et c. 3 et 4 de Clerico excomm. minist. Nec quoad hoc interdictum facta est in novo jure aliqua relaxatio, vel suspensio, præter unam statim explicandam. Unde sacerdos interdictus nulli celebrare potest, etiam cum circumstantiis præscriptis in jure, dicto cap. Alma, ut notavit Covarr. supra, § 4, num. 3, quia jura loquuntur de interdicto locali, non de personali, quod distinctum est, et in eo non procedunt rationes cap. Alma. Solum ponitur limitatio supra tractata in dict. cap. Alma, scilicet, ut in festivitatibus supra numeratis possint interesse sacrificio personæ interdictæ, quod quidem generaliter interdictis absolute conceditur, specialiter vero interdictis solum cum moderatione ibidem declarata, ut ad altare non accedant, quam in superioribus declaratam reliquimus.

3. *An personæ non interdictæ licitum sit Missam ab interdicto denunciato audire.* — *Prima opinio.* — Dubitari vero hic potest, an personæ non interdictæ prohibitum sit audire Missam sacerdotis interdicti. In quo unum est certum, si ille non sit nominatim denunciatus, licitum esse ejus Missam audire juxta Extravag. *Ad evitanda*, et a fortiori patet ex dictis de excommunicatione. Dubium vero est, si jam sit nominatim denunciatus; tunc enim dicant aliqui illicitum esse Missam ejus audire, tum quia non licet audire Missam sacerdotis excommunicati denunciati, tum etiam quia nec Missam sacerdotis suspensi licet audire, ut sumitur ex cap. ult. de Cohabitatione cleric. et mulier. Tertio addere possumus, minus esse audire Missam in loco interdicto, quam a persona interdicta; ergo si illud non licet, neque hoc licebit.

4. *Fundamenta superioris opinionis solvuntur.* — Sed hæc rationes non videntur sufficientes ad ostendendam prohibitionem,

quæ ex jure positivo pendet. Nam in primis excommunicatio privat communionem; et ideo non licet excommunicati Missam audire, quia esset cum illo in sacris communicare. De suspensione autem falsum est quod assumitur, quia per se et ex vi censuræ suspensionis non est prohibitum audire Missam hominis suspensi, ut supra ostendi ex eodem principio, quod suspensio non privat communionem. Et ideo, nisi in aliquo casu fiat specialis prohibitio, de quo supra diximus tractando textum illum capitul. ult. de Cohabitatione cleric. et mulier., ex vi solius suspensionis nulla est hujusmodi prohibitio. Unde potius potest retorqueri argumentum, ut idem dicendum sit de interdicto personæ, cum non privet communionem cum illa.

5. *Vera sententia.* — Ac propterea etiam non est efficax argumentum sumptum ab interdicto locali, quia directa prohibitio hujus interdicti est, non celebrare, nec interesse divinis in tali loco, nisi in casibus a jure expressis. Interdictum autem personale fertur pro ipsa persona interdicta, ne faciat, vel audiat divina; non tamen prohibet alios, ne cum illa communicent, aut ejus actionibus assistant; nullum etiam jus ostendi potest, in quo talis prohibitio fiat, vel implicite contineatur. Quapropter dicendum censeo, cooperationem cum persona interdicta ad rem divinam faciendam, ex natura rei esse prohibitam supposita tali censura; solam autem præsentiam seu auditionem Missæ, quam talis persona dicit, absque inductione, vel consilio, minime prohibitam esse, quia, ut dixi, nullum est jus specialiter prohibens; et ex vi censuræ non sequitur, nisi quod necessarium est, ne ad malum cooperemur.

6. *An coram persona interdicta possit Missa celebrari.* — *Conclusio.* — Rursus vero inquiri potest, an e contrario possint divina fieri a personis non interdictis, si adsint interdictæ. Nam ex resolutione præcedenti videtur sequi, id non esse prohibitum. Quia illa tantum est quedam communicatio et permissio, non autem cooperatio, quia ego non induco alium ut intersit, sed tantum permitto, ut suppono; ergo eadem ratione hoc non erit malum seu prohibitum. Dicendum est tamen in hoc esse specialem rationem; nam jura semper admonent, ut personæ interdictæ excludantur, ut patet ex cap. Permittimus, de Sent. excomm., et ex cap. Alma, eodem titulo, in 6, cum similibus. Et ideo certum est ministros Ecclesiæ teneri rem divinam non

facere coram persona interdicta, et facere quantum in se est, moraliter loquendo, ut expellatur. Unde quoad hoc non est eadem ratio de hoc et præcedenti casu, tum propter specialem juris prohibitionem, tum propter specialem rationem ejus. Quia ad Ecclesiæ ministros spectat ex proprio officio expellere indignos a participatione divinorum, et removere eos, quos Ecclesia removel, ac denique procurare, ut censuræ Ecclesiasticæ observentur; et ideo merito peculiaris obligatio eis imponitur excludendi interdictos, quando celebrant. At vero e converso non ita spectat ad laicos audientes Missam hoc munus removendi a divinis eos, qui censura ligati sunt; et præterea quamvis laicus exeat, ne audiat Missam sacerdotis interdicti celebrantis, non propterea censuræ violatio impeditur, quod tamen cum effectu impeditur, quando e converso persona interdicta excluditur, ne Missæ intersit.

7. *Quid si persona interdicta, dum sacra fiunt, exire nolit ab Ecclesia.* — Prima opinio. — Difficultas vero est, si persona interdicta exire nolit etiam semel atque iterum admonita, quid faciendum sit. In quo certum est, licitum esse eam per vim expellere, si commode et sine magno scandalo fieri potest, quia hoc non est vim inferre, sed jura Ecclesiæ defendere. Et ideo etiam personam Ecclesiasticam licet hoc modo cogere, ut supra tactum est, explicando canonem *Si quis suadente*. At vero, si ea vis non sufficiat, aut adhiberi non possit, dicunt aliqui Missam potius esse omittendam, quam coram persona interdicta faciendam, et si jam inchoata sit, non esse finiendam, nisi jam consecratio, vel saltem canon inceptus sit, sicut supra de excommunicato dicebamus; nam putant quoad hoc eandem esse rationem de excommunicato et interdicto. Quod sentit Ancharranus, in Clem. 2 de Sentent. excomm., num. 6, et videtur posse sumi ex verbis illius textus, ibi: *Ex quo frequenter contingit, quod ipsa Missarum solemnitas remanent inexpleta, ex eo scilicet, quod excommunicati vel interdicti exire nolunt, etiam admoniti, ut paulo superius ibi fuerat narratum.*

8. *Secunda opinio.* — Contraria vera opinio videtur sumi ex auctoritate negativa aliorum Doctorum, quæ licet alias non sit efficax, in re tam gravi, et quæ pendet ex jure positivo, et consuetudine, magnum indicium est non esse talem obligationem. Unde Glossa dict. Clementin. 2, verb. *Inexpleta*, tacite inter-

pretatur illam disjunctivam propositionem textus, ut ratione excommunicatorum verificetur, quomodo etiam Panormitanus loquitur. Sic etiam Navarrus, Comment. de Oratione, cap. 46, num. 59, de excommunicato loquitur, et num. 60, de interdicto locali, de interdicto autem personali nihil dicit. Præterea Soto, in 4, dist. 22, quæst. 3, art. 1, dupliciter ait clericum violare interdictum celebrando, scilicet, si ipse interdictus sit, vel in loco interdicto celebret; de celebratione autem coram interdicto nihil dicit; et eodem modo loquuntur alii auctores, ut patet ex Sylvestro, verb. *Interdictum*, 5, et aliis eodem, qui nullam mentionem hujus effectus faciunt. Denique nec jura omnia, quæ loquuntur de interdicto, talem prohibitionem indicant, ut declarabimus; non sunt autem pœnæ, vel prohibitiones augendæ sine jure. Nec argumentum a simili ab excommunicatis ad interdictos est validum, tum quia in his pœnis argumentum a simili est infirmum; tum etiam quia non est simile, quia excommunicatio gravior est censura, et plura prohibet, et per se vetat communicationem longe aliter quam interdictum; unde personis interdictis interdum permittitur adesse divinis, excommunicatis autem nunquam, ut patet ex dict. cap. Alma.

9. *Quid in hoc dubio sentiendum, quando sacrum in loco interdicto fit.* — Distinctione ergo utendum videtur, quia aut sacerdos celebrat in loco interdicto, vel in loco de se habili. In priori casu si ingrediatur persona interdicta nominatim, et non possit expelli, cessandum est modo supra dicto. Et fortasse in eo casu loquitur Ancharranus. Probaturque ex cap. Alma, ibi, *excommunicatis, et interdictis exclusis*, non enim dicit, *admonitis, sed exclusis*, et in hoc pares facit interdictos excommunicatis. Unde formatur ratio; nam dicere sacrum in loco interdicto per se est jure prohibitum; ergo solum licet cum moderatione, et sub conditione cap. Alma; sed ibi non derogatur antiquo juri nisi sub illa conditione, ut interdicti excludantur; ergo quacumque ratione illa conditio impleri non possit, etiam per iniquitatem, vel vim, non est locus moderationi cap. Alma, manetque in sua vi prohibitio interdicti localis; ab illa enim magis nascitur hæc obligatio, quam ab interdicto personali, quamvis hoc sit occasio, ob quam cessat facultas ibi celebrandi. Hoc docuit in specie omnino simili Navarrus, de Oratione, cap. 46, num. 60, dicens, quando

inchoata Missa supervenit interdictum generale, et non possunt valvæ ocludi, debere Missam cœptam omitti, si ad canonem non pervenerit. Cujus ratio solum est, quia non impletur conditio in juris privilegio (ut sic dicam) postulata; eadem autem ratio procedit in præsentia conditione, ut declaratum est. Tandem dict. Clementin. 2, optime potest intelligi juxta hunc casum et doctrinam; nam illa particula, *In ipsis Ecclesiis*, plane refertur ad Ecclesias suppositas generali interdicto loci. Unde infero sacerdotes tunc celebrantes non exclusis interdictis fieri irregulares, non quia celebrant coram persona interdicta, de hoc enim nulla est irregularitas in jure, argum. cap. Is cui, de Sent. excomm., in 6, sed quia celebrant in loco interdicto sine facultate legitima, et consequenter contra cap. Is qui, § Is vero.

10. *Quid dicendum si Missa dicatur in loco non interdicto.* — In posteriori autem casu, quando scilicet locus non est interdictus, sed tantum adest persona interdicta, et per vim cogi non potest, probabile mihi videtur non debere sacerdotem ob eam causam omittere Missam; quod non assero sine formidine, quia non invenio casum expresse tractatum et definitum ab auctoribus, censeo tamen practice probabile. Quia nulla est de hoc juris prohibitio, nec cogens ratio. Prior pars constat ex dictis, quia omnia jura, quæ petunt ut excludantur interdicti, tractant de celebratione in loco interdicto, ut patet ex dict. cap. Alma, et dict. Clement. 2, et cap. Cum in partibus, de Verb. signific., cap. Quod in te, de Pœnit. et remiss.; nullum autem jus est, quod præcipiat omittere sacrum propter solum personale interdictum. Dicunt vero aliqui, per omne interdictum etiam personale interdicti locum saltem mediate, quia interdictur Ecclesia, in qua fuerit præsens persona interdicta. Sed hoc nullo jure fundatum est. Nam potius in cap. Si sententia, de Sent. excomm., in 6, dicitur, interdicto loco non interdicti populum; unde omnes inferunt, interdicto populo etiam locum non esse interdictum. Alias omne interdictum personale esset deambulatorium, quia omnis locus ubi esset talis persona, esset interdictus, quod est contra omnes Doctores. Et hinc facile patet altera pars, quia secluso jure, nulla potest esse urgens ratio in hac materia, quæ tota pendet a jure. Quin potius cum materia sit pœnalis, extendenda non est sine jure. Item seclusa cooperatione, contemptu, et

abusu proprii muneris et officii, interdictum per se non obligat ad vitandam communicationem; sed hic non est cooperatio, nec contemptus, ut supponitur, nec abusus proprii muneris, quia supponimus clericum facere quod in se est ad expellendum interdictum; ergo præsentia ejus non potest nocere, nec est communicatio prohibita. Unde in cap. Responso, de Sent. excomm., solum prohibetur Episcopus, ne cives interdictos convocet ad celebrandum divinum officium contra formam interdicti. Et in cap. Episcoporum, de Privileg., in 6, prohibentur omnes Ecclesiasticæ personæ, ne ad celebrationem divinorum publice interdictos admittant; in dicto autem casu nec convocatur, nec admittitur interdictus, sed permittitur, seu toleratur, quia vitari non potest; hoc autem prohibitum non invenitur. Secluso ergo scandalo, vel alio accidentario incommodo, non videntur ob eam causam omittenda divina officia.

SECTIO III.

Quæ alia divina officia prohibita sint per interdictum.

1. *Alia divina officia præter Missam prohibentur per interdictum.* — Certum est non solum sacrificium Missæ, sed etiam alia divina officia interdicto prohiberi, ut ex eisdem juribus constat, cap. Si civitas, et cap. Si sententia, et cap. Cum in partibus, cap. Præsentia, et cap. ult. de Sent. excomm., in 6, cap. Episcoporum, et cap. Licet, de Privileg., in 6, cum similibus. Præterea certum est hunc effectum cum proportionem in aliis declarata ad singulas species interdicti esse applicandum, ut ex eisdem juribus elicitur. Itaque in loco generaliter interdicto hæc officia fieri non possunt in Ecclesia, nec extra illam intra totum ambitum, et terminos, quibus tale interdictum concluditur, neque audiri ibi possunt talia officia a quibuscumque personis cujuscumque loci et conditionis, seclusis privilegiis, et exceptionibus juris, de quibus infra. Atque eodem proportionali modo prohibentur hæc officia fieri, vel audiri in loco specialiter interdicto. Per interdictum autem personale, generale vel speciale, prohibentur personæ interdictæ, ne hæc officia faciant, vel illis intersint ubique locorum, eodem modo, quo de Missa diximus; nam jura æque de omnibus loquuntur. Duo ergo hic explicanda supersunt. Primum est, quænam sint hæc divina officia, præter Missam,

quæ interdicuntur. Secundum, quid in hac prohibitione moderatum seu concessum sit per novum jus cap. Alma.

Quæ divina officia sint prohibita per interdictum.

2. *Nominis divina officia significatio.* — Circa primum advertendum est, in iuribus quæ de hac materia tractant, interdum divinorum nomine comprehendendi vel sacramenta, vel sacrificia et quælibet alia divina officia, ut patet ex cap. Si sententia, in princ., et in § Cæterum, et in cap. Is cui, de Sent. excom., in 6, et expressius in cap. Non est vobis, de Sponsal.; aliquando vero divinorum celebrationem condistingui a receptione sacramentorum, et comprehendere tantum Missæ sacrificium, cum aliis divinis officiis, ut in eodem cap. Si sententia, § Cum vero, et in cap. Episcoporum, de Privil., in 6. Nunc autem strictius loquimur de divinis officiis; nam administratio sacramentorum specialem habet rationem et prohibitionem, ut vidimus; sacrificium autem Missæ notius est, et excellentius inter omnia divina officia; et ideo de illis specialiter est a nobis dictum. Hic ergo sumimus divina officia quæ sunt in Ecclesia præter sacramenta, et sacrificium; nam plura officia per interdictum prohibentur, ut colligitur ex cap. Quod in te, de Penit. et remiss., et ex cap. Alma, et aliis iuribus, in quibus universalis negativa ponitur, quod nulla divina officia tempore interdicti celebranda sint; constat autem horas canonicas, et similia, nomine divinorum officiorum in Ecclesia intelligi.

3. *Rejicitur præcedens opinio.* — Difficultas ergo est, quantum extendatur hæc prohibitio. Quidam asserunt omnia officia sacra, quæ in Missali aut breviario Romano continentur, sub hac prohibitionem comprehendendi, nam illa sunt quædam divina officia, et prohibitio generalis est. Quod sentit Sylvester., *Interdictum*, 5, quæst. 3, et Angel., num. 4, quamvis illi non dicunt nomine divini officii in præsentia materia comprehendendi totum id, quod in breviario, et Missali continetur, sed solum illud, quod est in breviario, vel Missali; sunt enim in breviario multa, quæ sine dubio non interdicuntur, ut benedictio mensæ, itinerarium, et similia, et in Missali nonnullæ benedictiones, de quibus infra. Sed in hac sententia et manet eadem obscuritas in iudicando, quodnam sit in Missali, vel bre-

viario Romano divinum officium cadens sub hac prohibitionem, quod vero non. Et præterea etiam illa exclusiva non videtur vera, nam extra breviarium, et Missale sunt multa divina officia in Pontificali, vel in manuali, quod vocant, quæ sub hanc prohibitionem cadunt.

4. *Secunda opinio.* — Alii ergo reducant hæc divina officia ad duo capita, scilicet ad horas canonicas, et sacramentalia; sub priori capite comprehendendo omnes partes dictarum horarum, et omnia illa, quæ aliquando horis canonicis adjunguntur, ut est etiam officium parvum Beatæ Virginis, officium defunctorum, psalmi graduales, et septem psalmi penitentiales cum litanis. Sub posteriori autem capite comprehendendo omnes cæremonias sacras, quæ vel ad solemnem ritum sacramentorum pertinent, vel ad præparationem materiæ, ut est benedictio olei chrisomatis, vel fontis; ad quæ etiam potest reduci prima tonsura, quamvis per illam non tam materia, quam subjectum præparetur; idemque est, si pertineat ad subsequentem solemnitatem sacramenti, ut est benedictio solemnium matrimonii. Præterea consecratio aut benedictio templi paramentorum, vel sacrorum vasorum; quæ omnia ad ministerium sacramentorum et sacrificii ordinantur. Rursus omnia alia publica consecratio, aut benedictio, quæ ad aliquam sanctificationem fidelium ministerio et auctoritate Ecclesiæ faciendam ordinatur, ut est solemnium benedictio aquæ, et, ut multi volunt, solemnium etiam benedictio Episcopalis, et similes. Reliqua vero omnia, quæ huiusmodi non sunt, sub hac prohibitionem non comprehenduntur. Atque hæc sententia fortasse in re vera est, eamque insinuavit Navarr., cap. 27, num. 172, ubi definit, divina officia in præsentia esse, officia sacra ordinata in Missali, breviario, aut Pontificali Romano, aut in aliis legitime instituta ad usum Ordinum, et aliorum sacramentorum, vel sacramentalia, aut ad horas canonicas. Solum displicet in hac sententia, quod potius enumeratione et coærvatione quadam, quam aliqua certa ratione traditur, et ideo non satis distincte res ipsa declaratur.

5. *Notanda pro dubii resolutione.* — *Concio non est officium divinum.* — Ut ergo hoc exponamus, advertendum est, in divino officio duo posse considerari, scilicet substantiam orationis seu deprecationis, et modum dicendi talem orationem, vel deprecationem.

Suppono enim huiusmodi officium divinum semper consistere in aliqua actione exteriori; nam actiones sacræ pure mentales, licet quoad Deum divina officia sint, Ecclesia tamen de eis non disponit. Suppono deinde, licet huiusmodi officium divinum interdum includat cæremonias, quæ consistunt in actionibus, vel aliis ritibus, aut vestimentis, etc., formaliter tamen, ut sic dicam, consistere in verbis, id est, in deprecatione aliqua, vel laudatione divina; necesse est enim, ut divinum officium ad Deum proxime dirigatur, et per expressam significationem populo Ecclesiastico accommodatam fiat. Et ideo concio (ut hoc obiter dicam) non est officium divinum, quia non ad Deum immediate, sed ad populum instruendum, vel excitandum ordinatur. In divino ergo officio substantia ejus est aliqua deprecatio, vel oratio ad Deum, ita ut licet interdum ordinetur ad benedictionem vel consecrationem alicujus rei, semper tamen fiat cum oratione ad Deum, sub oratione comprehendendo omnem laudem Dei, et omnem benedictionem, quæ in nomine ejus fit. Modus autem est, quod tale officium fiat publice et solemniter, seu quod fiat modo Ecclesiastico aut communi. Voco autem Ecclesiasticum modum illum, quem Ecclesia suo nomine, et a ministris ab ipsa deputatis ex ipsorum officio, et pro communi usu populi Christiani servandum instituit; communem autem modum appello quæcumque privatam recitationem, quæ a qualibet persona fieri potest, etiam usurpando illa verba, vel orationes, quas Ecclesia ad publicum usum ordinavit. Et quidem, quando hæc officia fiunt priori modo, possunt proprio et speciali modo dici non tantum divina, sed etiam Ecclesiastica. Posteriori autem modo facta, sacra etiam et divina sunt, sed tamen privata.

6. *Dubii decisio.* — Dico ergo officia divina, quæ Ecclesiastico interdicto prohibentur, esse illa, quæ proprie dicuntur Ecclesiastica, quæ in substantia sua divina sunt, et in modo includunt illam publicam, et quasi communem rationem, atque ita in re semper continentur in supra enumeratis, requirunt tamen modum prædictum, quia privata officia non prohibentur, etiamsi eadem dicantur, quæ in Breviario continentur.

7. *Corollarium primum.* — Atque hinc infertur, quoties aliquod officium fit in Ecclesia a ministris ejus tali modo, ut non possit ita fieri, nisi a clerico ad illud munus specialiter

consecrato, aut deputato, tale officium prohibitum esse ex vi interdicti. Ita sentiunt omnes, qui de hac materia scribunt, Sylvester, Angelus, Navarr., et alii Summistæ, et Abbas, in cap. ult. de Excessibus Prælatorum, num. 4; Anchar., in cap. Alma, num. 7. Et ratio est, quia tunc faciunt ministri Ecclesiæ officium illud nomine et auctoritate totius Ecclesiæ, et ad publicum et communem usum ejus; hunc autem usum præcipue intendit Ecclesia prohibere per interdictum, ut ex prædictis iuribus constat. Colligetur autem hic modus, tum ex publica actione, et voce seu cantu; tum ex apparatu, et vestimentis, quorum usus solum licet ministris ordinatis, ut si cum superpellicio, aut stola, vel aliis superioribus vestimentis officium dicatur.

8. *Corollarium secundum.* — *Interdictum non prohibet adorationem crucis in die veneris Sancti sine publicis precibus.* — Hinc e contrario solet inferri, officia illa, quæ ex modo suo non sunt deputata alicui Ordini clericali, non esse prohibita tempore interdicti, sive secrete, sive publice fiant, quia tunc non fiunt tanquam Ecclesiastica officia, et communia, sed ut privata. Hinc prohibita non est mensæ benedictio, neque orationes Ecclesiæ, pro itinere institutæ, neque aliæ quæcumque privatæ orationes, licet publice etiam in Ecclesia fiant. Licitum etiam est publicum signum dare statutis horis ad salutandam Virginem; et in die veneris Sancti licita est adoratio Crucis publica, non obstante interdicto, ut ait Navarr., num. 176, dummodo fiat sine publicis precibus seu laudibus divinis ab Ecclesia pro eo die et actu institutis; nam illæ revera sunt quædam pars officii illius diei, quod sane est officium divinum et Ecclesiasticum, atque adeo interdicto prohibitum. Alia exempla addit ibi Navarr., verbi gratia, introducere mulierem post partum in Ecclesiam, quod intelligendum est, si fiat absque ulla solemnitate sacerdotali, id est, absque stola, et ornatu sacerdotis, ut ipsemet Navarrus dicit ex Calderino in tractatu de Interdicto; et ad hunc modum sunt alia intelligenda, quæ magis ex dicendis constabunt.

9. *Qua ratione interdicto prohiberi censetur recitatio horarum canonicarum.* — *Quæ benedictiones prohibeantur interdicti tempore.* — Hæc autem illatio limitanda videtur aliquo modo; nam horæ canonicæ, quamvis sint officium clericorum, non sunt tamen ita illo-